

UCHWAŁA

Dnia 28 marca 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Marta Romańska (przewodniczący)
SSN Bogumiła Ustjanicz (sprawozdawca)
SSN Dariusz Zawistowski

Protokolant Iwona Budzik

w sprawie z wniosku L. N.
przy uczestnictwie Gminy W.
o przyznanie wynagrodzenia za sprawowanie kurateli nad częściowo
ubezwłasnowolnioną J. B.,
po rozstrzygnięciu w Izbie Cywilnej na posiedzeniu jawnym
w dniu 28 marca 2014 r.,
zagadnienia prawnego przedstawionego
przez Sąd Okręgowy we W.
postanowieniem z dnia 2 grudnia 2013 r.,

"1. Czy przepis art. 53a ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. (ze zmianami) tekst jednolity Dz.U. 2013 p. 509 w przedmiocie przyznawania wynagrodzeń opiekunom prawnym osób całkowicie ubezwłasnowolnionych ma zastosowanie do przyznawania wynagrodzeń kuratorom osób częściowo ubezwłasnowolnionych?"

2. Czy postanowienie rozstrzygające wniosek w przedmiocie wynagrodzenia dla kuratora osoby częściowo ubezwłasnowolnionej lub dla opiekuna osoby całkowicie ubezwłasnowolnionej jest postanowieniem orzekającym co do istoty sprawy i czy w związku z tym od postanowienia tego służy zażalenie czy apelacja?"

3. Czy gmina, na której na mocy art. 53a wyżej cytowanej ustawy o pomocy społecznej ciąży obowiązek wypłaty przyznanego przez Sąd wynagrodzenia jest zainteresowanym w rozumieniu art. 510 k.p.c.?"

podjął uchwałę:

1. W razie braku podstaw do pokrycia wynagrodzenia kuratora osoby częściowo ubezwłasnowolnionej na podstawie art. 179 § 1 k.r.o., wynagrodzenie to jest pokrywane ze środków publicznych na podstawie przepisów o pomocy społecznej (art. 162 § 3 w związku z art. 178 § 2 k.r.o. i art. 53a ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (jedn. tekst Dz.U. z 2013 r., poz. 182 ze zm.).

2. W postępowaniu o przyznanie wynagrodzenia kuratorowi osoby częściowo ubezwłasnowolnionej ze środków publicznych zainteresowanym jest gmina, na której spoczywa obowiązek wypłaty tego wynagrodzenia.

3. Postanowienie w przedmiocie wynagrodzenia kuratora osoby częściowo ubezwłasnowolnionej jest postanowieniem co do istoty sprawy, od którego przysługuje apelacja (art. 518 k.p.c.).

Uzasadnienie

Sąd Rejonowy we W. postanowieniem z dnia 16 września 2013 r. uwzględnił żądanie kuratora osoby ubezwłasnowolnionej częściowo i przyznał mu, na podstawie art. 179 § 1, art. 178 § 1 i art. 53 a ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (jedn. tekst Dz.U. z 2013 r., poz. 509, dalej: „u.p.s.” lub „ustawa o pomocy społecznej”) wynagrodzenie za sprawowanie kurateli w wysokości 200 zł miesięcznie, poczynając od 1 września 2013 r., ze środków pomocy społecznej.

Gmina W. w zażaleniu zarzuciła nieuzasadnione przyjęcie, że art. 53a u.p.s. ma zastosowanie do kuratora osoby ubezwłasnowolnionej częściowo, skoro art. 36 u.p.s. nie przewiduje wypłacania wynagrodzenia ze środków pomocy społecznej kuratorowi osoby ubezwłasnowolnionej częściowo.

Rozpoznając zażalenie Gminy W., Sąd Okręgowy powziął poważne wątpliwości dotyczące stosowania w drodze analogii do przyznawania wynagrodzeń kuratorom osób ubezwłasnowolnionych częściowo art. 162 § 1 k.r.o. i art. 53a u.p.s. w związku z art. 178 § 1 i art. 179 § 1 k.r.o. Wskazał na zaistnienie rozbieżności w orzecznictwie sądów powszechnych w kwestii rodzaju środka odwoławczego od postanowienia w przedmiocie wynagrodzenia kuratora osoby ubezwłasnowolnionej częściowo lub opiekuna osoby ubezwłasnowolnionej całkowicie (zażalenie lub apelacja), co połączył z niepewnością, czy jest ono postanowieniem orzekającym co do istoty sprawy, czy rozstrzygającym zagadnienia procesowe. Nie ma również stanowczego stanowiska, czy gmina ma status zainteresowanego w postępowaniach dotyczących tych wynagrodzeń.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

1. W przepisach kodeksu rodzinnego i opiekuńczego pojęcie „opieka” nie zostało zdefiniowane. W doktrynie przyjmuje się, że opieka w sensie prawnym polega na sprawowaniu pieczy nad osobą i majątkiem oraz reprezentowaniu podopiecznego, ma charakter trwały. Takie rozumienie opieki akceptowane jest w orzecznictwie. Wyodrębniona została opieka nad małoletnim (dział I tytułu III k.r.o.), kompleksowo uregulowana i opieka nad ubezwłasnowolnionym całkowicie

(dział II tytułu III k.r.o.), do której w zakresie nieunormowanym, stosuje się za pośrednictwem art. 175 k.r.o. przepisy o opiece nad małoletnim.

Nie doszło również do zdefiniowania w kodeksie rodzinnym i opiekuńczym ani w innych przepisach, które przewidują ustanowienie kuratora, pojęcia "kuratela", ponieważ nie jest ona instytucją jednorodną i służy realizacji wielu różnych celów i funkcji. W przepisie art. 178 § 1 k.r.o. ogólnie wskazane zostało, że kuratora ustanawia się w wypadkach w ustawie przewidzianych, co uwzględnia daleko idące zróżnicowanie poszczególnych rodzajów tej instytucji i uzasadnia przyznanie pierwszeństwa przepisom szczególnym, regulującym ustanowienie kuratora, a dopiero w ich braku, nakazuje stosować przepisy działu III tytułu III k.r.o. Wskazać należy, że ustanowienia kuratora wymagają przepisy kodeksu rodzinnego i opiekuńczego: art. 70 § 2, art. 82 § 3, art. 84 § 2, art. 99, art. 102, art. 109 § 3, art. 125 § 2, art. 157, art. 182, art. 183 § 1 i art. 184 § 1. W przepisach kodeksu cywilnego na taką potrzebę wskazują: art. 16 § 2 i art. 42 § 1 k.c. Do ustanowienia kuratora dochodzi na podstawie przepisów kodeksu postępowania cywilnego: art. 69, art. 143, art. 447 § 1 i 2, art. 454 § 1 i § 1¹, art. 454 § 2 i 3, art. 556 § 1, art. 666 § 1, art. 802, art. 818 § 1, art. 819 § 2, art. 908 § 1, art. 928. Analiza przypadków wymagających działania kuratora prowadzi do wniosku, że w przeważającej mierze kuratela ma charakter czasowy, natomiast w odniesieniu do kuratora ubezwłasnowolnionego częściowo, jest bardzo zbliżona do opiekuna ubezwłasnowolnionego całkowicie i ma charakter trwały. W znacznej liczbie przypadków kurator powoływany jest na wniosek osoby, która tego potrzebuje (art. 600 k.p.c.) lub osoby trzeciej (tzw. kurator procesowy), rzadsze są przypadki ustanawiania kuratora z urzędu. Przepisy ogólne dla kurateli zawarte są w art. 179 – art. 180 k.r.o., a pozostałe (art. 181 – art. 184 k.r.o.) obejmują normy regulujące wskazane rodzaje kurateli. Unormowanie kurateli nie ma charakteru wyczerpującego, a zatem zgodnie z art. 179 § 2 k.r.o., w zakresie nieunormowanym, stosować należy przepisy o opiece. Oznacza to, że kuratela konstrukcyjnie nie różni się od opieki, obie instytucje stanowią formę pieczy prawnej. Podkreśla się jednak w literaturze, że odpowiednie stosowanie przepisów o opiece do kurateli wymaga analizy każdego przypadku, w konsekwencji którego dochodzi do ustanowienia kuratora, w kontekście do stopnia bliskości zadań

kuratora i opiekuna oraz adekwatności do nich tych przepisów. Ustanowienie kuratora regulują przepisy art. 599 - art. 605 k.p.c.

Zgodnie z art. 16 § 2 k.c. sąd ma obowiązek ustanowić z urzędu kuratora dla osoby ubezwłasnowolnionej częściowo. W art. 179 k.r.o. wprowadzona została zasada odpłatności kurateli, przewidująca że wynagrodzenie powinno być wypłacone z dochodów lub majątku osoby, dla której kurator został ustanowiony, a w ich braku, pokrywa je ten, kto żądał ustanowienia kuratora. Przepis ten nie określa jednak sytuacji, w której do ustanowienia kuratora doszło z urzędu, a poddany pieczy nie posiada dochodów ani majątku. Nie można również wykluczyć, że w przypadku ustanowienia kuratora na wniosek, dochody lub majątek, nawet jeżeli osoba objęta kuratelą, posiada je, nie będą wystarczające do pokrycia wynagrodzenia. Rozstrzygnięcie kwestii czy kuratorowi należy się wynagrodzenie w tym wypadku i z jakich środków powinno być wypłacone, wymaga rozważenia zakresu regulacji art. 179 § 1 k.p.c. i art. 162 k.r.o. oraz ewentualnej potrzeby sięgnięcia do przepisów regulujących wynagrodzenie opiekuna. W art. 179 k.r.o. uregulowana została jedynie podstawa przyznania wynagrodzenia kuratorowi na jego wniosek, źródła pokrycia go (§ 1) oraz przypadki odmowy przyznania wynagrodzenia (§ 2). Zakres regulacji art. 162 k.r.o. jest szerszy, ponieważ poza podstawą przyznania wynagrodzenia na wniosek opiekuna i sposobu przyznawania go (§ 1) oraz przypadkami odmowy przyznania wynagrodzenia (§2), określa wyczerpująco źródła, z których wynagrodzenie się pokrywa. Z porównania obu regulacji wynika, że art. 179 k.r.o. nie obejmuje kwestii pokrycia wynagrodzenia, w sytuacji braku takiej możliwości z majątku osoby poddanej kurateli lub z majątku wnoszącego o ustanowienie kuratora.

Nie ma podstaw do przyjęcia, że nieuregulowanie tej materii było celowym zamierzeniem ustawodawcy, skoro utrzymana została zasada odpłatności wynagrodzenia za sprawowanie funkcji kuratora. Do czasu wejścia w życie, z dniem 13 czerwca 2009 r., ustawy z dnia 6 listopada 2008 r. o zmianie ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 220, poz. 1431, dalej: „ustawa zmieniająca”) sprawowanie opieki z założenia nie było związane z wynagrodzeniem, traktowano je jako funkcję honorową (art. 162 § 1 k.r.o. w brzmieniu poprzednio obowiązującym). Opiekun mógł dochodzić

wynagrodzenia jedynie, gdy opieka była związana z zarządem majątkiem, wymagającym znacznego nakładu pracy (art. 162 § 2 w poprzednim brzmieniu). Uzasadnienie projektu ustawy zmieniającej wskazuje wprost na zrównanie sytuacji opiekuna i kuratora, w odniesieniu do pokrywania wynagrodzenia, także w razie braku dochodów lub majątku podopiecznego i osoby poddanej kurateli, ze środków pomocy społecznej. Do istotnych argumentów należy podobieństwo opieki i kurateli dla osoby ubezwłasnowolnionej częściowo. Tego rodzaju kuratela ma charakter trwały oraz znaczny zakres określany przez sąd, do którego należy piecza nad osobą i dbanie o jej interesy, nie zaś jedynie piecza nad majątkiem, nawet gdyby go posiadała. Zadaniem kuratora jest niesienie pomocy, wsparcia, a w pewnym zakresie również reprezentacja osoby ubezwłasnowolnionej częściowo. Nie ma racjonalnych podstaw do przyjęcia, że wynagrodzenie ze środków pomocy społecznej nie należy się także kuratorowi, skoro uprawnienie takie ma opiekun (druk Sejmu VI kadencji nr 888).

Wykładnia art. 178 § 2 k.r.o. nakazuje stosować do kurateli odpowiednio przepisy o opiece, ponieważ przepisy o kurateli nie regulują problematyki wynagrodzenia kuratora ustanowionego z urzędu, istnieje podobieństwo obu tych instytucji, a zamiarem ustawodawcy było objęcie nowo wprowadzoną regułą z art. 162 § 3 k.r.o. także przypadku kurateli, w sytuacji braku podstaw do wypłacenia wynagrodzenia z majątku osoby objętej kuratelą lub wnioskującej o jej ustanowienie. Wskazuje na to uzasadnienie projektu ustawy zmieniającej, także w części dotyczącej zmian w ustawie o pomocy społecznej, związanych z brakiem podstaw do wypłacania rodzinie zastępczej „dodatkowych świadczeń z tytułu jednoczesnej funkcji opiekuna lub kuratora”.

Utraciło tym samym znaczenie stanowisko Sądu Najwyższego, wyrażone w postanowieniu z dnia 5 października 2005 r., II CZ 84/05 (niepubl.), przyjmujące, że brak było podstaw do przyznania wynagrodzenia opiekunowi lub kuratorowi od Skarbu Państwa, popierane również w doktrynie. Nie można zgodzić się z poglądem, prezentowanym w orzecznictwie sądowo - administracyjnym, że występuje luka w prawie, która powinna być uzupełniona sięganiem do art. 162 § 3 k.r.o., skoro do stosowania tego przepisu dochodzi za pośrednictwem art. 178 § 2 k.r.o.

Przepisy ustawy o pomocy społecznej odnoszą się do obowiązku gminy wypłacania wynagrodzenia za sprawowanie opieki (art. 18 ust. 1 pkt 3) jako zleconego jej zadania z zakresu administracji rządowej, art. 36 pkt 1 h zalicza wynagrodzenie opiekuna do świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej, a art. 53a określa wysokość i zasady wypłaty wynagrodzenia za sprawowanie opieki. Przepisy te posługują się pojęciem opieki i opiekuna, ponieważ stanowią wykonanie regulacji art. 162 § 3 k.r.o. Ustawa o pomocy społecznej nie ustanawia prawa do wynagrodzenia opiekuna (kuratora), bo zostało to uregulowane w kodeksie rodzinnym i opiekuńczym. Jej przepisy służą wykonaniu określonego w art. 162 § 3 k.r.o. prawa, zostały dostosowane ustawą zmieniającą do tego przepisu. Podstawą ustalenia czy kuratorowi osoby ubezwłasnowolnionej częściowo przysługuje takie uprawnienie jest art. 162 § 3 w związku z art. 178 § 2 k.r.o., nie zaś przepisy ustawy o pomocy społecznej.

2. Interes prawny w postępowaniu nieprocesowym ma inne znaczenie niż w procesie, wynika nie z naruszenia lub zagrożenia sfery prawnej, lecz z pewnych zdarzeń prawnych, które wywołują konieczność uregulowania wiążących się z nimi stosunków prawnych i stwarzają obiektywną potrzebę wszczęcia postępowania lub wzięcia w nim udziału (por. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 19 lutego 1981 r., III CZP 2/81, OSNCP 1981, nr 8, poz.144). Zainteresowanie wynikiem postępowania nieprocesowego, przewidziane w art. 510 § 1 k.p.c., obejmuje zarówno bezpośredni jak i pośredni interes, decydujący o udziale w konkretnym postępowaniu. Ponadto krąg uczestników wyznacza nieraz ustawa np. art. 546 § 1, art. 586 § 1, art. 626 § 1, k.p.c. W orzecnictwie i literaturze wyrażony został pogląd, że zainteresowanie uczestnictwem w postępowaniu nieprocesowym wyznaczone być może również wynikiem postępowania, w którym na osobę trzecią nałożono określony obowiązek. W uchwale z dnia 16 maja 2008 r., III CZP 35/08 (OSNC 2009, nr 7-8, poz. 92) Sąd Najwyższy uznał, że w sprawie o powierzenie dalszego wykonywania umowy, o której mowa w art. 9 ust. 1 u.w.l., przez innego wykonawcę na koszt i niebezpieczeństwo właściciela gruntu, osoba, której sąd powierzył dalsze wykonywanie umowy, powinna być uczestnikiem postępowania. Podobnie w sprawie o ograniczenie władzy rodzicielskiej przez ustanowienie

rodziny zastępczej, zainteresowanymi są kandydaci na rodziców zastępczych. Powszechnie przyjmowane jest w orzecznictwie, że interes prawny uczestnika postępowania powinien być badany w toku całego postępowania (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 1 października 1999 r., II CKN 606/99, OSNC 2000, nr 4, poz. 68; z dnia 20 października 2004 r., IV CK 91/04, OSNC 2005, nr 10, poz. 177). Sąd może odmówić dalszego udziału w postępowaniu osobie, która nie jest zainteresowana wynikiem postępowania, jeżeli dojdzie do takiego przekonania w jego toku. W przypadku stwierdzenia, że osoba zainteresowana, w powyższym znaczeniu, nie bierze udziału w postępowaniu, sąd powinien ją wezwać, stosownie do art. 510 § 2 k.p.c. Sąd drugiej instancji jest uprawniony do kontrolowania, w ramach oceny dopuszczalności środka odwoławczego (zażalenia lub apelacji), interesu prawnego wnoszącego taki środek prawny. Jeżeli sąd pierwszej instancji błędnie dopuścił go do udziału w sprawie, zajdzie konieczność wydania postanowienia o odrzuceniu złożonego środka.

W sprawie o przyznanie wynagrodzenia kuratorowi, prowadzonej na jego wniosek, w której działa on we własnym imieniu i na swoją rzecz, jego zainteresowanie wynikiem postępowania nie budzi wątpliwości.

Udział osoby, dla której kurator został ustanowiony będzie uzależniony od tego, czy wypłata wynagrodzenia dokonywana będzie z jej dochodów lub majątku. Ze względu na to, że postępowanie w przedmiocie przyznania wynagrodzenia jest samodzielnym postępowaniem co do istoty sprawy, nie stanowi kontynuacji postępowania o ustanowienie kuratora dla osoby ubezwłasnowolnionej częściowo, do kręgu jego uczestników należą jedynie te osoby, których interesu dotyczyć będzie wynik postępowania. Odmienne w tym względzie stanowisko Sądu Najwyższego, wynikające z uzasadnienia uchwały z dnia 8 maja 1975 r., III CZP 26/75 (OSNCP 1976, nr 2, poz. 31) wyrażone zostało na podstawie poprzednio obowiązującego stanu prawnego oraz opartej na założeniu, że jest to wypadkowe postępowanie o charakterze procesowym, nie może zatem być zaakceptowane w sprawie obejmującej rozstrzygnięcie przedstawionego zagadnienia. Zainteresowanym jest podmiot, który zobowiązany będzie do płacenia wynagrodzenia. W zależności zatem od wyniku oceny, która z podstaw przyznania

wynagrodzenia znajdzie zastosowanie - art. 179 § 1 k.r.o., czy art. 162 § 3 w związku z art. 178 § 2 k.r.o. – uczestnikiem postępowania będzie osoba, dla której kurator został ustanowiony, jeżeli z jej majątku wynagrodzenie ma być wypłacane lub osoba, która złożyła wniosek o ustanowienie kuratora albo podmiot zobowiązany do wypłaty wynagrodzenia ze środków publicznych. W postanowieniu o przyznaniu wynagrodzenia sąd powinien określić jego wysokość, wskazać czy powinno być wypłacone z majątku osób wymienionych w art. 179 § 1 k.r.o., czy też ze środków publicznych oraz podmiot zobowiązany do wykonania obowiązku wypłaty.

W przypadku uznania, że podstawą przyznania wynagrodzenia jest art. 162 § 3 w związku z art. 178 § 2 k.r.o., uczestnikiem postępowania powinna być gmina. Przyjęcie zainteresowania gminy wynikiem postępowania z racji nałożenia obowiązku wypłacania wynagrodzenia, uzasadnia również stworzenie jej możliwości kwestionowania tego obowiązku, co wykluczone jest już w ramach postępowania wykonawczego. Po uprawomocnieniu się postanowienia sądu, rolą gminy jest jedynie zarządzanie dokonaniem wypłaty, nie ma podstaw do wydawania w tym względzie decyzji administracyjnej; art. 53a ust. 1 zdanie pierwsze u.p.s. wskazuje wprost, że wynagrodzenie wypłaca się w wysokości ustalonej przez sąd.

Zgodnie z art. 18 ust. 1 pkt 9 u.p.s. wypłacanie wynagrodzenia za sprawowanie opieki należy do zadań zleconych z zakresu administracji rządowej, realizowanych przez gminę. Nie uzasadnia to jednak udziału Skarbu Państwa w postępowaniu w przedmiocie przyznania kuratorowi wynagrodzenia, ponieważ o interesie gminy nie przesądza źródło finansowania, a jej działanie podyktowane jest w istocie ochronieniem interesu Skarbu Państwa. Jego celem jest wykonanie postanowienia sądu ze środków, które przekazane zostały gminie do dyspozycji.

3. Z treści art. 597 § 2 w związku z art. 605 k.p.c. wynika, że postanowienie w przedmiocie przyznania wynagrodzenia kuratorowi jest zaskarżalne. Nie został jednak określony rodzaj środka zaskarżenia. Decydujące znaczenie w tej kwestii ma stwierdzenie czy postanowienie to jest orzeczeniem co do istoty sprawy, które zawiera merytoryczne rozstrzygnięcie o żądaniu wniosku, czy też orzeczeniem

dotyczącym kwestii wpadkowych, rozstrzygającym zagadnienia należące do dziedziny postępowania. Postanowienia co do istoty sprawy są orzeczeniami merytorycznymi, u podłoża których leży prawo materialne, umożliwiające rozstrzygnięcie o zgłoszonym żądaniu.

Pierwotnie w orzecznictwie postanowienie w przedmiocie wynagrodzenia opiekuna uznawane było za postanowienie, które nie rozstrzyga sprawy merytorycznie i mogło być zaskarżane zażaleniem (por. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 8 maja 1975 r., III CZP 26/75), ponieważ opiekun nie ma uprawnienia względem podopiecznego, a wniosek o przyznanie wynagrodzenia kieruje wprost do sądu. Stanowisko to odnosić trzeba również do kuratora, z uwagi na brak wypowiedzi dotyczących wprost jego wynagrodzenia, a możliwość odpowiedniego stosowania do kurateli przepisów postępowania regulujących opiekę, przewidziana została w art. 605 k.p.c. Problematyka wynagrodzenia uznana została za zagadnienie incydentalne, pojawiające się przy sposobności rozpoznawania istoty sprawy, a skoro podlega ono zaskarżeniu (art. 597 § 2 k.p.c.) bez określenia rodzaju środka, to należy przyjąć, że jest nim zażalenie.

Odmienne zapatrywanie, prowadzące do wniosku, iż od postanowienia w przedmiocie wynagrodzenia dla kuratora służy apelacja, wyrażone zostało w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 18 marca 2011 r., III CZP 140/10, OSNC 2011, nr 11, poz. 123. Podyktowane było zmianą treści art. 162 § 2 k.r.o., aksjologii motywów podejścia do kwestii wynagrodzenia za wykonaną pracę oraz poglądów na istotę i znaczenie środków odwoławczych. Obecnie stanowisko Sądu Najwyższego w tej kwestii jest już ugruntowane i wsparte dalszymi argumentami, przemawiającymi za tym, że postanowieniem co do istoty sprawy w rozumieniu art. 518 k.p.c. jest postanowienie, które zawiera merytoryczne rozstrzygnięcie żądania objętego wnioskiem (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 17 marca 1970 r., II CR 159/70, OSNCP 1970, nr 11, poz. 209). Należą do nich postanowienia objęte uchwałami Sądu Najwyższego, których przedmiotem jest: zwolnienie opiekuna osoby ubezwłasnowolnionej całkowicie z opieki z dnia 10 stycznia 2000 r., III CZP 30/99 (OSNC 2000 r., nr 6, poz. 106); zatwierdzenie sprawozdania zarządcy z dnia 21 stycznia 2001 r., III CZP 51/00 (OSNC 2001, nr 6, poz. 81); spis inwentarza z dnia 23 sierpnia 2006 r., III CZP 52/06

(OSNC 2007, nr 5, poz.72); zobowiązanie zarządcy do wpłacenia określonej kwoty tytułem nadwyżki z dnia 21 listopada 2006 r., III CZP 49/06 (OSNC 2007, nr 7-8, poz. 98); zmiana zarządcy z dnia 27 lutego 2008 r., III CZP 149/07 (OSNC 2009, nr 2, poz. 27; zwolnienie z funkcji kuratora spadku i powołanie w to miejsce innej osoby z dnia 2 kwietnia 2008 r., III CZP 12/08 (OSNC 2009, nr 6, poz. 78). Nie są objęte zakresem postanowień co do istoty sprawy postanowienia, które dotyczą kwestii wпадkowych, rozstrzygających zagadnienia z obszaru postępowania. Sąd Najwyższy w sprawie rozstrzygającej przedstawione zagadnienie podziela to stanowisko, dotyczące wykładni art. 518 k.p.c.

Podane przez Sąd Najwyższy argumenty prowadzą do konkluzji, że postanowienie o przyznaniu wynagrodzenia kuratorowi osoby ubezwłasnowolnionej częściowo jako merytorycznie rozstrzygające o zgłoszonym żądaniu (uprawnieniu) osoby zobowiązanej do sprawowania pieczy nad tą osobą i (lub) jej majątkiem, jest postanowieniem co do istoty sprawy, od którego przysługuje apelacja. Orzeczenie w przedmiocie wynagrodzenia może być zamieszczone zarówno w postanowieniu o ustanowieniu kuratora, jak też w oddzielnym postępowaniu, dotyczącym tego żądania. W obu przypadkach ma ono taką samą istotę. Nie można traktować tego postanowienia jako wykonującego orzeczenie o ustanowieniu kuratora, które zostało odrębnie uregulowane (art. 591 - 596 i 598 w związku z art. 605 k.p.c.). Przemawiają za przyjętym stanowiskiem również racje wynikające z publicznoprawnego charakteru kurateli i prawa do wynagrodzenia przysługującego kuratorowi na podstawie przepisów kodeksu rodzinnego i opiekuńczego.

Z powyższych względów Sąd Najwyższy podjął uchwałę jak w sentencji.